

Bu sayfa Őu linkten yazdırılmıŐtır: [<http://www.risaleonline.com/soru-cevap/24-soz>]

[Risale-i Nur Mütalaası](#)

Soru

24. Söz

S.a. 24. Söz'ün 3. Dalı'nın ilk altı aslını misallerle açıklar mısınız?

Cevap

Sualinize cevap olmak üzere önce asılları alıp, sonra misaller vermeye çalışacağız. Birinci Asıl: Yirminci Söz'ün âhirindeki sual ve cevabda izah ettiğimiz mes'eledir. İcmali Şudur ki: Din bir imtihandır, bir tecrübedir. Ervah-ı âliyeyi, ervah-ı safileden tefrik eder. Öyle ise ileride herkese göz ile görülecek vukuatı öyle bir tarzda bahsedecek ki; ne bütün bütün meçhul kalsın, ne de bedihî olup herkes ister istemez tasdike mecbur kalsın. Akla kapı açacak, ihtiyarı elinden almayacak. Zira eğer tamamen bedahet derecesinde bir alâmet-i Kıyamet görülse, herkes tasdike muhtar olsa; o vakit kömür gibi bir istidad, elmas gibi bir istidad ile beraber kalır. Sırr-ı teklif ve netice-i imtihan zayi' olur. İşte bunun için, Mehdi ve Süfyan mes'eleleri gibi çok mes'elelerde çok ihtilaf olmuş. Hem rivayat dahi çok muhtelifdir, birbirine zıd hükümler olmuş. Misal: Meselâ hadislerde, Mehdî ve Deccal'ın isimleri, doğum tarihleri ve doğum yerleri tamamen açık bir şekilde bildirilmemiŐtir. İkinci Asıl: Mesail-i İslâmiyenin tabakatı vardır. Biri bürhan-ı kat'î istese, diğeri bir zann-ı galibî ile iktifa eder. Başkası yalnız bir kabul-ü teslimî ve reddetmemek ister. Öyle ise, esasat-ı imaniyeden olmayan mesail-i fer'iyeye veya vukuat-ı zamaniyenin herbirinde bir iz'an-ı yakîn ile bir bürhan-ı kat'î istenilmez. Belki yalnız reddetmemek ve teslimiyetle ilişmemektir. Misal: Meselâ, İslam âlimleri tarafından, Müslümanların iman etmesi Őart olan itikâdî her meselenin kesin delillere dayanması Őart olduğu bildirilmiŐtir. İctihad konusu olan amellere dair meselelerde, zann-ı galib denilen, ağırlıklı ihtimal vermenin yeterli olduğu söylenmiŐtir. Üçüncü Asıl: Zaman-ı Sahabede Benî İsrail ve Nasara ülemalarından çoğu İslâmiyete girdiler. Eski malûmatları dahi onlarla beraber müslüman oldu. Bazı hilaf-ı vaki' malûmat-ı sâbıkaları, İslâmiyetin malı olarak tevehhüm edildi. Misal: İsrailiyat denilen, yani İsrailoğullarından gelen rivayetler bu kısma girer. Meselâ, bazı peygamber kıssalarında görülen akıl ve dine zıt

---

şeyler. Hususen peygamberlerin masumiyeti temeliyle çelişen rivayetler. Dördüncü Asıl: Ehadîs-i Şerife râvilerinin bazı kavilleri veyahut istinbat ettikleri manaları, metn-i hadîsten telakki ediliyordu. Halbuki insan hatadan hâlî olmadığı için, hilaf-ı vaki' bazı istinbatları veya kavilleri hadîs zannedilerek za'fına hükmedilmiş. Misal: Mehdi'den bahseden hadislerden birinin sonunda "Mehdi, İsa'dan başkası değildir." Diye bir cümle var. Halbuki ikisinin farklı kimseler oldukları şüphesizdir. Çünkü Mehdi Peygamber (sav)'in soyundan gelecektir. Muhtemeldir ki rivayeti dinleyerek kaydeden kişi, hadisin sonunda rivayet eden zatın şahsi görüşünü de hadis devam ediyor zannederek kaydetmiştir. Beşinci Asıl: "İnne fî ümmetî muhaddesun, yani mülhemûn (Muhakkak ümmetim içinde ilham olunanlar vardır.)" sırrınca bazı ehl-i keşif ve ehl-i velayet olan muhaddisîn-i muhaddesûn (ilham olunan hadisçiler) ilhamlarıyla gelen bazı maânî (manalar), hadîs telakki edilmiş. Halbuki ilham-ı evliya -bazı arızalarla- hata olabilir. İşte bu neviden bir kısım hilaf-ı hakikat çıkabilir. Misal: Bazı hadis imamlarının ilhama mazhar olduğu şübhesizdir. Hatta, asrının imamı ve büyük muhaddis Celaleddin Suyutî Hazretleri'nin maneviyattaki yüksekliğine Üstad Bediüzzaman, Mucizât-ı Ahmediye'de şöyle işaret eder: "yetmiş defa Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm temessül edip, yakaza halinde onun sohbetiyle müşerref olan Celaleddin-i Süyutî gibi allâmeler ve muhakkikler, ehadîs-i sahihanın (sahih hadislerin) elmaslarını, sair sözlerden ve mevzuattan (uydurmalarından) tefrik ettiler (ayırıldılar)."

İşte ilhama mazhar bazı imamlara gelen bazı ilhamların hadis zannedildiğini Üstad ifade ediyor. Fakat kendisi bir misallendirme yapmadığı gibi misal verilmesinin de münasip olmadığı anlaşılıyor. Çünkü isim vermek gerekecek. Altıncı Asıl: Beyn-en nas (insanlar arasında) iştihar bulmuş (meşhur olmuş) bazı hikâyeler bulunuyor ki, durub-u emsal (atasözü) hükmüne geçer. Hakikî manasına bakılmaz. Ne maksad için sevkedilir (kullanılır), ona bakılır. İşte bu neviden beyn-en nâs tearûf etmiş (bilinen) bazı kıssa ve hikâyatı, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm bir maksad-ı irşadî için, temsil ve kinaye nev'inden zikredivermiş. Şu nevi mes'elelerin mana-yı hakikîsinde kusur varsa, örf ve âdât-ı nasa (insanların örf ve adetlerine) aittir ve teârûf ve tesamu'-u umumîye (umum insanların biliş ve işitmelerine) raci'dir (bakar). Misal: Bu asla misal olarak ancak Hz. Aişe validemizin bir sözünü gösterebileceğiz. O da şudur: Şöyle demiştir: "Bir ay geçirdi. Ardından bir ay daha, bir ay daha... Allah Rasûlü sallahu (sav)'in evinde ateş yanmazdı. (Yeğeni Urve anlatıyor) Dedim ki: Ey teyze ne yerdiniz, ne ile geçinirdiniz? (Dedi ki) Hurma ve sudan ibaret olan şu iki siyah ile geçinip yaşadık." Görüldüğü gibi rivayette, Hz. Aişe ra. Hurma ile beraber suya da siyah demektir. Suyun siyah olmadığı ise aşikâr bir durumdur. Fakat suya mecaz yoluyla siyah diyen, o zamanın kültürüdür. Eğer bu mecazda bir isabetsizlik varsa, Hz. Aişe'ye değil, o zamanın yaygın kabulüne ait bir kusur olur. İşte Üstad Hz. nin beyanına göre bazı hadis-i şeriflerde görülebilen bazı garib tabirlerin bir nedeni de o zamanın Arab toplumunda böyle kullanılıyor olmasıdır. Bunlara "galat-ı meşhur", yani 'meşhur yanlış' tabir edilir ve genel kabul gördüğünden söz kusuru olarak görülmezler.